

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att erövra ett ledarskap Förskollärares deltagande i och påverkan på verksamhetens kvalitet utifrån aktionsforskning

Karin Rönnerman

Uppsala 19 januari, 2011

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Aktionsforskning

Aktion

Forskning

Lärande

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Aktionsforskningens signum

Problemlorienterat

Praktikorienterat

Förbättringsinriktat

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Aktionsforskning syftar till att utveckla

Den egna praktiken

Förståelsen av den egna praktiken

Förståelse för de sammanhang i vilken praktiken ingår

Reflektion med andra lärare

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Aktionsforskning en väg till

Fördjupning av kunskaper

Personlig och Professionell
utveckling

Förbättringar i praktiken

Skolutveckling

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Personlig utveckling

- Reflekterande praktiker
- Kritiskt frågande
- Nya insikter
- Utvecklar praktisk kunskap
- Ett undrande förhållningssätt

Professionell utveckling

- Ingår i gemenskaper
- Samarbete mellan pedagoger
- Samarbete med forskare
- Producent av kunskap

Skolutveckling

- Vardagens frågor ledande
- Kvalitet i barns/elevs lärande
- Lokal förankring
- Praxisnära

Aktionsforskning för utveckling av professionen och förskolan/skolan

Genom aktioner i vardagen som följs systematiskt i samarbete mellan kollegor och genom handledning av forskare i syfte att ge fördjupade kunskaper om det egna arbetet och en grund för hur detta kan förbättras

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Verktyg i processen

Dagbokskrivande

Observationer

Samtal/Intervju

Dokumentation

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att ingå i en professionell gemenskap

- Klargör parternas olika förväntningar
- Kunna se ur olika perspektiv
- Förbereda genom dagboken
- Alla lika rätt till tid och rum
- Utmaning av för-givet-taget tänkande
- Reflektion- handling- reflektion
- Stödja utvecklingsprocesser
- Förstå ur teoretiska perspektiv

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Verktygen ger distans och ny kunskap

Distans	Verktyg	Kunskap
Självreflektion	Dagboksskrivande	Insikt (personlig)
Dialog	Handledning i grupp	Kollektiv (professionell)
Forskning	Dokumentation	Kommunikativ (producerande)

Aktionsforskningens antaganden

- tar utgångspunkt i den egna verksamheten och ser arbetsplatsen som en plats för utveckling
- lärare reflekterar kollektivt över information som systematiskt samlas in genom användning av olika verktyg
- sker i dialog/samverkan med kollegor både inom och utom den egna verksamheten
- lärande och förändring hand i hand då erfarenheter, teorier, värderingar utmanas
- resultat dokumenteras, presenteras och diskuteras med
andra

Förankring av aktionsforskning i praktiken

- Rektor kunna motivera varför ska delta i specifik kompetensutveckling
- Rektor ha en idé om hur ny kunskap ska användas utveckling av verksamheten
- Pedagoger behöver kollektiv tid för att skapa en lärande och forskande kultur på arbetsplatsen

Kursens relevans för fortsatt kvalitetsarbete

- 80 % fortsätter efter avslutad kurs
- 60% blivit inspirerade till fortsatt förkovran
 - a) söker ny kunskap (litteratur, kurser)
 - b) erfarenhetsutbyte (träffar med kollegor, i nätverk med universitetet)

Hur används förskollärarnas kunskaper?

68 % har ledande uppgifter

- a) handleder kollegor i aktionsforskning,
- b) kvalitetsansvarig på förskolan,
- c) utvecklingsledare på förskolan

Leder kollegor i förskolan

- *Handledning av den egna avdelningens kollegor när vi arbetar med aktionsforskning. Har tilldelat mig själv den rollen.*
- *Sitter med i kvalitetsgruppen på vår enhet.*
- *Nu arbetar jag som kvalitetsutvecklare på heltid på två olika enheter. Tillsammans med rektorerna ansvarar jag för kvalitetsutveckling.*
- *Ingår i den grupp som leder utvecklingsfrågor på min enhet.*

Handledning

- *Handledning och diskussionerna i samband med den gjorde att man gick på djupet. Den har också hjälpt mig i min handledning av andra arbetslag*
- *Observationerna och filmningen gjorde att vi fick väldigt bra diskussioner i arbetslaget*

Reflektion

- *En hjälp när vi vill förändra/förbättra. Reflekterar mer och diskuterar med kollegor*
- *Att systematiskt reflektera och förbättra verksamhetens innehåll. Att använda olika verktyg för att kartlägga barngruppen och diskutera med andra pedagoger*

Nya aktioner

- *Har idag lättare att observera och identifiera problem och skeenden i verksamheten. Hela arbetslaget angriper problem på samma sätt*
- *Jag har fått ett annat synsätt och vågar pröva olika lösningar på problem som uppstår*

Bedömning av kvalitet

- Skriva ner, följa och utvärdera givna målsättningar
- Använda aktionsforskningsspiralen när förändringar görs
- Följa upp barnen på ett annat sätt än tidigare
- Fokusera på ett litet område i taget
- Våga prova nya saker

Stärkt medvetenhet

- *I ännu högre grad blivit medveten om att ta med barnens perspektiv i förbättringsarbetet*
- *Känner mig säkrare i min yrkesroll. Vet vad kvalitet står för. Utvecklat mitt yrkesspråk*

Vad gör man?

- Pedagogisk dokumentation – pedagogers uppfattningar om sitt eget och barns lärande i förskolans praktik
- Hur höjer vi vår kompetens när det gäller barns konflikthantering?
- Vad har etik med kvalitet att göra?
- Hur tar vi tillvara på barns intressen?
- Barns delaktighet i vardagen - tambursituationen

Betydelse för professionell utveckling

- Användning av verktygen
- Handledning
- Fortsatt reflektion
- Nya aktioner
- Kunskaper i bedömning av kvalitet för barnen
- Stärkt profession

Pedagogerna har utvecklat

- *Personlig kunskap* genom litteraturstudier och dagboksskrivande
- *Professionell kunskap* genom regelbundna möten med kollegor som handleds
- *Produktion av kunskap* genom dokumentation och föreläsningar

Rektors bedömning av aktionsforskningens inverkan

	Liten inverkan	Stor inverkan
Förmåga att upprätta kvalitetsredovisning	8%	92%
Spridning av kunskaper	35%	65%
Utvecklat strategier	37%	63%
Fortsatt nätverk mellan förskolor	33%	67%

Personlig och Professionell utveckling (förståelse av praktiken)

- Erövrat ett ledarskap
- Utvecklat en medvetenhet kring kvalitetsarbete
- Utvecklat nytt synsätt/förhållningssätt till förbättringsarbete
- Utvecklat nya samarbetsformer tillsammans med universitetet
- Utvecklat användningen av verktyg

Skolutveckling (förståelse av praktikens sammanhang)

- Planerat och genomfört aktionsforskning för ett systematiskt kvalitetsarbete
- Organiserat grupper för handledning
- Organiserat tid för handledning
- Erhållit legitimitet och förutsättningar för handledning
- Spridit erfarenheter av aktionsforskning utanför den egna förskolan
- Efterfrågat fortsatt samarbete med universitetet

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Kontakt och mer information om
aktionsforskning ges på:

[http://www.ips.gu.se/forskning/kollegier/
aktionsforskningskollegiet](http://www.ips.gu.se/forskning/kollegier/aktionsforskningskollegiet)

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik